

Nr 179.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående försäljning av vissa kronoegendomar och upplåtande av lägenheter från sådana egendomar; given Stockholms slott den 7 mars 1919.

Under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen medgiva,

1:o

att lägenheten Karlslund må med i statsrådsprotokollet angivet område från kronoegendomen 1 mantal Sköldnäs nr 3 i Västra Vingåkers socken av Södermanlands län försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar;

2:o

att, sedan kronoegendomen $\frac{1}{2}$ mantal Lundby nr 1 i Bettna socken av Södermanlands län blivit fördelad i lotter i huvudsaklig överensstämmelse med uppskattningsmännens, av domänintendenten sedermera i avseende å lotterna litt. Aa och Ab modifierade förslag,

dels lotten litt. Aa må med det område, som enligt berörda förslag skulle tillkomma densamma, försäljas till kammarrättsrådet Carl Gustaf Hernmarck mot en köpeskilling av 9,800 kronor att betalas kontant vid tillträdet och med förbehåll ej mindre att de å ägofiguren nr 143 befintliga husen icke ingå i köpet men skola, därest köparen av lotten litt. Ab sådant yrkar, få under en tid av högst tre år efter till-

trädet utan avgift kvarstå och av bemålde köpare begagnas, med rätt för honom att av Hernmarck erhålla ersättning för kostnaden för husens flyttning till lotten litt. Ab, än även att Hernmarck skall ensam vidkännas alla med lagfart å fånget av lotten litt. Aa förenade kostnader;

dels lotten litt Ad må upplåtas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar;

dels ock ej mindre lotten litt. Ab + Ac än även lotterna litt. Ae, Af och Ag var för sig må försäljas å offentlig auktion till den högstbjudande under de i brevet den 29 maj 1874 stadgade villkor, med iakttagande beträffande lotten litt. Ab, att till densamma höra ovan omförmälda hus å ägofiguren nr 143 och att köparen äger åtnjuta ovan angivna rättigheter beträffande samma hus, samt beträffande en var av ifrågavarande salulotter att försäljningen göres med förbehåll om rätt för köpare av särskilt utstämplad och försåld ståndskog att intill den 1 april 1920 avverka och avforsla sådan skog;

3:o

att lägenheten Stensund må med i statsrådsprotokollet angivet område från kronoegendomen 1 mantal Vinterhälla nr 1 i Hölö socken av Södermanlands län försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar;

4:o

att en i statsrådsprotokollet omförmäld lägenhet må från kronoegendomen 1 mantal Räcklunda nr 5 i Ekebyborna socken av Östergötlands län försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar, med förbehåll om rätt till fri utfartsväg såväl för lägenhetens innehavare över stamfastigheten som ock för dennas innehavare över lägenheten samt med hembuds rätt för skomakaren J. A. Kindstrand i Fallet;

5:o

att, sedan kronoegendomarna $\frac{1}{2}$ mantal Bassköp nr 1 i Träne socken av Kristianstads län och $\frac{1}{2}$ mantal Långaröd nr 1 i Djurröds socken av samma län blivit genom ägostyckning delade, Bassköp i 14 och Långaröd i 10 lotter i huvudsaklig överensstämmelse med vad uppskattningsmännen föreslagit, ägolotterna litt. B, C, D, E, F, G, H, I, K, L, M, N och O av Bassköp samt ägolotterna B, C, D, E, F, G, H,

I och K av Långaröd må försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar, med rätt för arrendatorn av Bassköp Nils Nilsson att erhålla hembud å lotten Bassköp litt. B och för arrendatorn av Långaröd Nils Person att erhålla hembud å lotten Långaröd litt. B;

6:o

att i statsrådsprotokollet omförmälda tio lägenheter må var för sig med i samma protokoll angivet område från kronoegendomen $\frac{9}{16}$ mantal Bjuv nr 8 i Bjuvs socken av Malmöhus län försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar;

7:o

att det till kronoegendomen $\frac{1}{2}$ mantal Sonnarp nr 10 i Asks socken av Malmöhus län hörade fäladsskifte må försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar;

8:o

dels att ett i statsrådsprotokollet omförmäلت, till Asmundtorps kommun upplåtet område av kronoegendomen $\frac{5}{6}$ mantal Norra Möinge nr 13 och 15 i Asmundtorps socken av Malmöhus län må till kommunen försäljas mot en köpeskilling av 1,935 kronor och på villkor i övrigt, att området får tillträdas vid köpeskillingens erläggande, att densamma skall inbetalas till länsstyrelsen i Malmöhus län, att kommunen ensam skall vidkännas de med områdets avskiljande och lagfart å fånget förenade kostnader samt att kommunen i gränsen mellan området, å ena, och egendomens övriga mark, å andra sidan, uppsetter, där så icke redan skett, och för framtiden underhåller lämpligt stängsel;

dels ock att i statsrådsprotokollet omförmälda två lägenheter må var för sig med därstädes angivet område från ifrågavarande egendom försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar med förbehåll beträffande den av ägofigurerna nr 26 och 27 bestående lägenheten om rätt för änkan Kersti Andersson att under sin återstående livstid mot en årlig avgäld av 3 kronor kvarbo å den del av ägofiguren nr 26, som hon för närvarande innehar;

9:o

att av kronoegendomen $\frac{1}{2}$ mantal Labol nr 1 i Spekeröds socken av Göteborgs och Bohus län må försäljas till Helena Eliasdotter lotten nr 2 mot en köpeskillning av 325 kronor, till Carl Bergman lotten nr 3 för en köpeskillning av 245 kronor, till Karl Olsson lotten nr 4 för en köpeskillning av 7,175 kronor och till J. E. Nyström lotten nr 5 för en köpeskillning av 7,075 kronor, allt under förutsättning att avtal i enlighet härmed kan träffas med samtliga köpare och under villkor i övrigt, att köpeskillningarna vid tillträdet kontant inbetalas till länsstyrelsen i länet samt att köparna förbindas att själva ombesörja och bekosta den lantmäteriförrättning, som erfordras för salulotternas fränskiljande från varandra, ävensom bestrida övriga kostnader för köpen och lagfart å desamma;

10:o

att lägenheten Skolbräcka må med i statsrådsprotokollet angivet område från kronoegendomen 1 mantal Dyrtorp nr 1 i Spekeröds socken av Göteborgs och Bohus län försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar;

11:o

att två i statsrådsprotokollet omförmälda områden av kronoegendomen Hunnebo nr 1 i Tossene socken av Göteborgs och Bohus län må till Hunnebostrands egnahemsförening u. p. a. försäljas mot en köpeskillning av 1,100 kronor att till länsstyrelsen i länet kontant inbetalas vid köpets avslutande samt med skyldighet för föreningen att ensam ansvara för alla med nämnda områdets avskiljande och lagfart å desamma förenade kostnader;

12:o

att sju i statsrådsprotokollet omförmälda lägenheter må var för sig med i samma protokoll angivet område från kronoegendomen Höjentorps kungsgård nr 1—7, 7 mantal, jämte Höjentorp nr 8, träd- och humlegård i Eggby, Lundby, Skarke och Öglunda socknar av Skaraborgs län försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar; samt

13:o

att lägenheterna Johannesberg och Lövtugan må var för sig med av domänstyrelsen tillstyrkt område från kronoegendomen 1 mantal Kumla nr 2 i St. Ilians socken av Västmanlands län försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar, med rätt för innehavaren av lägenheten Lövtugan att såsom väg fritt begagna ett å den i ärendet företedda kartan med ägofiguren nr 17 betecknat område.

De till dessa ärenden hörande handlingar och kartor skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

GUSTAF.

Alfred Petersson.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 7 mars 1919.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
 Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
 Statsråden: PETERSSON,
 SCHOTTE,
 PETRÉN,
 NILSON,
 LÖFGREN,
 friherre PALMSTIERNA,
 RYDÉN,
 UNDÉN,
 THORSSON.

Departementschefen, statsrådet Petersson anhöll att få underställa Kungl. Maj:ts prövning åtskilliga ärenden angående försäljning av kronoegendommar eller upplåtande av lägenheter från dylika egendommar, vilka ärenden syntes böra föranleda framställning till riksdagen, samt anförde härom följande:

1:o.

[1.]
 Sköldnäs nr 3
 i Söderman-
 lands län.

Den 12 mars 1918 har Kungl. Maj:t förordnat, att den med länsmanstjänsten i Oppunda härads västra distrikt såsom boställe förenade kronoegendomen 1 mantal Sköldnäs nr 3 i Västra Vingåkers socken av Södermanlands län skulle från och med den 14 i samma månad indragas till statsverket. På domänstyrelsens föranstaltande har egen-

domen utarrenderats för tiden till den 14 mars 1919 mot ett arrende av 1,050 kronor, varjämte domänstyrelsen gått i författning om dess utarrendering under ytterligare ett år. Egendomen, som är belägen vid sjön Viren 4 kilometer från Baggetorps och 7 kilometer från Vingåkers stationer, innehåller en areal av 113.575 hektar, därav 39.647 hektar tomt, åker och dylikt, 2.293 hektar äng, 71.287 hektar avrösningsjord och 0.348 hektar impediment.

Å egendomen finnes en lägenhet, benämnd Karlslund, bebyggd med stugubyggnad, ladugård med loge och lador samt svinhus och vedbod tillhöriga förre boställshavaren.

Då berörda lägenhet vore nöjaktigt bebyggd och husen föreslagits till inlösen av kronan, ansåge uppskattningsmännen, att härav lämpligen kunde skapas en självständig jordbrukslägenhet. Denna komme att omfatta ägofigurerna 86—101 å en av extra lantmätaren Alf. Hedman år 1918 över egendomen upprättad karta. Lägenhetens areal bleve 11.846 hektar, varav 6.159 hektar tomt, åker och dylikt, 0.160 hektar äng, 5.520 hektar avrösningsjord och 0.007 hektar impediment. Lägenheten har av uppskattningsmännen åsatts ett saluvärde av 5,735 kronor 30 öre, därav enligt vederbörande jägmästares värdering 760 kronor för växande skog. Vid försäljningen borde förbehåll göras om avverkat virkes kvarliggande till den 14 mars 1920.

Mot uppskattningsmännens förslag har länsstyrelsen i länet icke haft något att erinra.

Jämväl överjägmästaren i östra distriktet och domänstyrelsen hava biträtt förslaget men ansett, att med hänsyn till lägenhetens belägenhet på blott 3 kilometers avstånd från Baggetorps järnvägsstation skogsvärdet borde höjas till 2,260 kronor, till följd varav lägenhetens saluvärde bleve 7,235 kronor.

Under erinran att Kungl. Maj:t den 14 februari 1919 förordnat, att ovanberörda överloppshus skola inlösas för kronans räkning, biträder jag uppskattningsmännens förslag med av domänstyrelsen föreslagen höjning i saluvärdet. Jag hemställer alltså, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

*Departements-
chefen.*

att lägenheten Karlslund må med ovan angivet område från kronoegendomen 1 mantal Sköldnäs nr 3 i Västra Vingåkers socken av Södermanlands län försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egna-hemslägenheter från kronoegendom.

2:o

[2.]
Lundby nr 1
i Söderman-
lands län.

Jämlikt brev den 12 mars 1918 förordnande Kungl. Maj:t, att den med länsmanstjänsten i Oppunda härads östra distrikt av Södermanlands län såsom boställe förenade kronoegendomen $\frac{1}{2}$ mantal Lundby nr 1 i Bettna socken skulle från och med den 14 i samma månad indragas till statsverket. I avvaktan på beslut om egendomens disposition har densamma på domänstyrelsens föranstaltande utarrenderats först på ett år till den 14 mars 1919 mot ett arrende av 900 kronor och sedermera ytterligare för ett år till den 14 mars 1920. Egendomen, som är belägen vid sjön Yngaren 7 kilometer från Bettna station, innehåller 116.410 hektar, därav 35.399 hektar tomt och åker, 1.175 hektar äng, 79.744 hektar avrösningsjord och 0.092 hektar impediment.

Under år 1918 har å egendomen hållits uppskattningsförrättning.

Av instrumentet över berörda förrättning inhämtas bland annat följande.

Då egendomens ägofigur vore mycket olämplig, och stora delar ej kunde brukas tillsammans, syntes det uppskattningsmännen, att alla skäl talade för en uppdelning och försäljning av egendomen, och då skogsmarken vore lika spridd, ansåges även densamma böra delas och tilläggas olika brukningsdelar.

Med stöd härav hava uppskattningsmännen under hänvisning till en av Adolf Helander år 1878 över egendomen upprättad karta föreslagit uppdelning av egendomen i följande lotter:

Litt Aa, bebyggd med en egendomen tillhörig spannmåls- och visthusbod samt förra boställsbyggningen, vilken inköpts från siste boställshavaren av kammarrättsrådet Carl Gustaf Hernmarck, som nu disponerade byggningen jämte del i trädgården. Ågolotten omfattar 7.107 hektar åker, 0.141 hektar äng, 6.360 hektar avrösningsjord och 0.092 hektar impediment eller tillhoppa 13.700 hektar. Denna lott har saluvärderats till 8,500 kronor, därav 1,194 kronor för växande skog, och hava uppskattningsmännen tillstyrkt, att kammarrättsrådet Hernmarck måtte erhålla hembud å ägolotten till inlösen mot saluvärdet.

Litt Ab, egendomens huvuddel, bebyggd med större delen av de laga husen och en del överloppshus, vilka enligt uppskattningsmännens mening borde av kronan lösas för den begärda lösesumman, samt omfattande 12.112 hektar åker och 19.198 hektar avrösningsjord eller tillhoppa 31.310 hektar med ett saluvärde av 23,418 kronor 80 öre, därav 9,387 kronor för växande skog.

Till denna ägolott borde enligt uppskattningsmännens förslag läggas lotten *litt. Ac*, som vore obebyggd och på grund av sin obetydliga åkerareal ej lämpade sig för särskilt bebyggande. Lotten *litt. Ac* vore belägen cirka 800 meter från huvudgården invid landsvägen och på grund av bete och skogstillgång omistlig för huvudgården. Dess areal vore 1.805 hektar åker och 10.675 hektar avrösningsjord eller tillhopa 12.420 hektar med ett saluvärde av 8,852 kronor 50 öre, därav 6,702 kronor för växande skog. Sammanlagda saluvärdet för dessa bägge lotter ansåges böra utjämnas till 32,200 kronor.

Litt. Ad, eller det bebyggda torpet Nystugan, omfattade 9.065 hektar åker och 14.325 hektar avrösningsjord eller tillhopa 23.390 hektar med ett saluvärde av 11,700 kronor, därav 5,411 kronor för växande skog. Uppskattningsmännen hava tillstyrkt, att ägolotten måtte hembjudas torparen, som innehaft densamma under 17 år, till inlösen mot saluvärdet.

Litt. Ae, eller lägenheten Lundbyborg, bebyggd med överloppshus, som ansåges böra inlösas av kronan, med en areal av 1.340 hektar åker och 19.110 hektar avrösningsjord eller tillhopa 20.450 hektar med saluvärde av 19,200 kronor, därav 17,484 kronor för växande skog.

Litt. Af, bebyggd med en lada, som likaledes ansåges böra förvärvas av kronan och omfattande 3.590 hektar åker, 1.034 hektar äng och 4,836 hektar avrösningsjord eller tillhopa 9.460 hektar med ett saluvärde av 7,000 kronor, därav 4,909 kronor för växande skog.

Litt. Ag, obebyggd och omfattande 0.380 hektar åker samt 4,240 hektar avrösningsjord eller tillhopa 4.620 hektar med ett saluvärde av 3,200 kronor, därav 2,854 kronor för växande skog.

Som skogstillgången å de tre sistnämnda ägolotterna vore relativt stor och de bägge sist upptagna ej lämpade sig till särskilt bebyggande, syntes det uppskattningsmännen, att försäljningen av dessa lotter borde ske å offentlig auktion.

Med avseende å styckningsplanen har domänintendenten framhållit ytterligare följande. Uppskattningsmännen hade utgått från att söka så mycket som möjligt nyttiggöra de nu befintliga byggnaderna, utan dyrbara flyttningar och ombyggnader. På grund av den utstämpling av grövre virke, som under hösten år 1918 komme att företagas, vore det troligt, att flertalet lotter, vilka hade någon avsevärd skogstillgång, vid försäljning å auktion bleve sålda till Vrena ängsåg, som hade direkta flottningsmöjligheter på sjön Yngaren, och att lotterna sedermera med ytterligare minskade skogsbestånd utsåldes till kringboende spekulanter. Torpet Nystugan och lotten *litt. Aa* komme dock med ens att bliva placerade på fasta händer, något som

förrättningsmännen ansett vara riktigt, och det vore all sannolikhet för att nuvarande arrendatorn i andra hand finge köpa lotterna Ab och Ac, vilka, sammanslagna, med befintlig åbyggnad bäst lämpade sig till en jordbruksdel. Skulle med tiden flyttning av boningshus på lotten litt. Ab befinnas önskvärd, kunde detta ske för en rimlig kostnad och inskränkte sig till enbart arrendatorsbyggningen. Genom det avgivna förslaget avsåges att vinna åtminstone fyra självständiga jordbruksdelar och därigenom skulle en egendom, som för närvarande vore taxerad till 23,000 kronor, realiseras för mera än 100,000 kronor.

Länsstyrelsen i länet har icke haft något att erinra mot det föreliggande förslaget.

Överjägmästaren i östra distriktet, vars yttrande i ärendet infordrats, har ansett, att den växande skogen borde upptagas till å litt. Aa 1,495 kronor, litt. Ab 11,660 kronor, litt. Ac 8,380 kronor, litt. Ad 6,765 kronor, litt. Ae 21,620 kronor, litt. Af 5,955 kronor och litt. Ag 3,510 kronor samt att rätt till avverkning och avforsling av för kronans räkning särskilt utstämplad och försold ståndskog borde vid försäljningen av egendomens särskilda lotter förbehållas till den 1 april 1920.

Sedermera har domänintendenten i ett å uppskattningsinstrumentet gjort tillägg anført, att då han blivit ytterligare uppmärksamgjord på önskvärdheten att ej sammanföra olika ägare till samma gårdsplan, såsom enligt uppskattningsförslaget skett beträffande lotterna litt. Aa och Ab, han nu ville alternativt föreslå, att till lotten litt. Aa måtte läggas hela gårdsplanen och egendomens nuvarande trädgård, d. v. s. hela ägofigurerna nr 1 och 26 samt delar av nr 142 och 143 på sätt å kartan angäves med streckad blyertslinje. Köpare av lotten litt. Ab skulle därvid tillförsäkras att i tre år få begagna de inom ägofiguren nr 143 befintliga husen och berättigas att därefter flytta dessa. Lämplig byggnadsplats inom det sålunda ändrade området för lotten litt. Ab finnes å ägofiguren nr 47 och där kunde i närheten anordnas ny trädgård med gott läge. De lotterna åsatta saluvärdena behövde härigenom ej underkastas annan förändring än att saluvärdet för lotten litt. Aa höjdes till 9,500 kronor och saluvärdet för lotten litt. Ab sänktes till 22,400 kronor.

Vidare har kammarrättsrådet Hernmarck till domänstyrelsen inkommit med en ansökning, vari han anmält sig önska köpa lotten litt. Aa med det område, som angäves i domänintendentens alternativt framställda förslag, och förklarat sig villig att betala den däri föreslagna köpeskillingen.

För egen del har domänstyrelsen, med erinran att enligt Kungl. Maj:ts beslut den 8 november 1918 de överloppshus vid egendomen,

varom här ovan förmälts, blivit inlösta för kronans räkning, anført, att styrelsen känt sig tveksam om lämpligheten att för försäljning uppdelade det skifte, som omfattade ägolotterna litt. Aa och Ab. Vare sig nämligen det ena eller det andra av de alternativt framställda förslagen följdes, bleve den större ägolotten, huvudlotten, lidande för den mindre, vars upplåtande föreslagits för att bereda tomtområde för ett rätt nyligen sålt överloppshus vid egendomen. Styrelsen ansåge sig dock ej böra bestämt motsätta sig uppdelningen enligt domänintendentens senare alternativa förslag och att lotten litt. Aa försålde till kammarrättsrådet Hernmarck, dock endast under det villkoret att denne tillförbundades att bekosta bortflyttningen av de byggnader å samma lott, som skulle förbehållas köparen av lotten litt. Ab, och att köpeskillingen erlades kontant vid tillträdet. Enligt detta förslag komme jämlikt i domänstyrelsen gjord uträkning området för lotten litt. Aa att ökas med 0.330 hektar och området för lotten litt. Ab att minskas med samma areal.

Mot uppskattningsmännens förslag i övrigt hade styrelsen ej något att erinra, dock att enligt styrelsens mening skogsvärdena å de särskilda ägolotterna borde ökas på sätt överjägmästaren ifrågasatt, i följd varav saluvärdena skulle bliva i jämna tal,

för lotten litt. Aa	9,800 kronor	för lotten litt. Ae	23,335 kronor
» » » Ab	24,675 »	» » » Af	8,045 »
» » » Ac	10,530 »	» » » Ag	3,855 »
» » » Ad	13,055 »		

Med föranledande av riksdagens skrivelse den 4 juni 1918, nr 304, däri riksdagen med anledning av ett utav riksdagens år 1917 församlade revisorer gjort uttalande beträffande statens domäner ifrågasatt, om icke vederbörande kommunala samfälligheter borde beredas viss förhandsrätt att förvärva sådana mindre statsskogar, som icke med fördel kunde bibehållas i statens hand och då ifrågavarande egendom syntys vara av den art, som avses i berörda riksdagsskrivelse, har Bettna kommun under hand lämnats tillfälle att uttala sig, huruvida kommunen önskade inköpa ifrågavarande egendom eller någon del därav. Från kommunen har emellertid lämnats det svar, att kommunen visserligen vore intresserad av det erbjudna skogsköpet men med hänsyn till den stora skogsavverkning, som ägt rum å egendomen, icke kunde för närvarande avgiva något anbud vare sig å egendomen i dess helhet eller någon del därav utan föredroge att, i den mån kommunen kunde finna lämpligt, bevaka kommunens intressen vid blivande auktion. Angående ifrågavarande skogsavverkning får jag meddela, att enligt från domän-

Departementschefen.

styrelsen inhämtad ypplysning å egendomen utstämplat 4,600.1 kubikmeter skog, därav redan försålt 4,201.8 kubikmeter för en köpeskilling av 123,115 kronor. Den sålunda sålda skogen har icke medräknats vid nu ifrågavarande saluvärdering å fastighetslotterna.

Beträffande det område, som uppskattningsmännen föreslagit till upplåtelse åt kammarrättsrådet Hernmarck, får jag erinra därom, att enligt punkten 7 i kungörelsen den 17 oktober 1913 angående grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från vissa kronoegendomar beträffande lägenhet, som är bebyggd med enskild person tillhörande boningshus, icke för hembud erfordras, att personen i fråga är obemedlad eller mindre bemedlad.

På grund av vad jag sålunda anfört och då jag eljest icke har något att erinra mot domänstyrelsens förslag till egendomens disposition, anser jag mig kunna biträda samma förslag.

Jag hemställer alltså, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva

att, sedan kronoegendomen $\frac{1}{2}$ mantal Lundby nr 1 i Bettna socken av Södermanlands län blivit fördelad i lotter i huvudsaklig överensstämmelse med uppskattningsmännens, av domänintendenten sedermera i avseende å lotterna litt. Aa och Ab modifierade förslag, dels lotten litt. Aa må med det område, som enligt berörda förslag skulle tillkomma densamma, försäljas till kammarrättsrådet Carl Gustaf Hernmarck mot en köpeskilling av 9,800 kronor att betalas kontant vid tillträdet och med förbehåll ej mindre att de å ägofiguren nr 143 befintliga husen icke ingå i köpet men skola, därest köparen av lotten litt. Ab sådant yrkar, få under en tid av högst tre år efter tillträdet utan avgift kvarstå och av bemålde köpare begagnas, med rätt för honom att av Hernmarck erhålla ersättning för kostnaden för husens flyttning till lotten litt. Ab, än även att Hernmarck skall ensam vidkännas alla med lagfart å fånget av lotten litt. Aa förenade kostnader;

dels lotten litt. Ad må upplåtas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar;

dels ock ej mindre lotten litt. Ab + Ac än även lotterna litt. Ae, Af och Ag var för sig må försäljas

å offentlig auktion till den högstbjudande under de i brevet den 29 maj 1874 stadgade villkor, med iakttagande beträffande lotten litt. Ab, att till densamma höra ovan omförmälda hus å ägofiguren nr 143 och att köparen äger åtnjuta ovan angivna rättigheter beträffande samma hus, samt beträffande en var av ifrågavarande salulotter att försäljningen göres med förbehåll om rätt för köpare av särskilt utstämplad och försåld ståndskog att intill den 1 april 1920 avverka och avforsla sådan skog.

3:o.

Kronoegendomen Vinterhälla nr 1 i Hölö socken av Södermanlands län är utarrenderad till den 14 mars 1921 mot ett årligt arrende av 650 kronor. Egendomen är belägen 10 kilometer från Hölö järnvägsstation samt innehåller en areal av 80.174 hektar, därav 1.438 hektar tomt, 34.676 hektar åker, 0.630 hektar äng och odlingsmark, 42.748 hektar skogs- och betesmark samt 0.682 hektar impediment.

[3.]
Vinterhälla nr
1 i Söderman-
lands län.

Å egendomen finnes en lägenhet, benämnd Stensund, därå egendomens förre arrendator Joh. A. Andersson äger ett i prydligt skick varande boningshus samt uthus. Denna lägenhet hava uppskattningsmännen ansett kunna utan men för egendomen avsöndras och försäljas. Lägenhetens område, sådant det å en av förste lantmätaren Axel W. Lodén år 1897 upprättad karta över egendomen åt öster begränsats med prickad blyertslinje, omfattar ägofigurerna nr 72—76 samt del av nr 77 med en areal av 1.027 hektar, därav 0.656 hektar tomt och åker, 0.220 hektar betesren, 0.150 hektar skogsmark samt 0.001 hektar impediment. Saluvärdet å lägenheten har av uppskattningsmännen beräknats till 500 kronor, därav 350 kronor för åker och 150 kronor för tomt och backlinda.

Vederbörande jägmästare har ansett, att med hänsyn till det område, som tillkomme lägenheten utöver tomt och åker och vilket utgjordes av förenämnda betesren och skogsmark, köpeskillingen borde höjas med 150 kronor samt därtill ytterligare läggas värdet av ståndskogen, beräknat till 275 kronor. Länsstyrelsen i länet har icke haft något att erinra mot uppskattningsmännens förslag. Vederbörande överjägmästare har med hänsyn till lägenhetens belägenhet nära Pålsundets bro och brygga ansett det av jägmästaren föreslagna markvärdet ingalunda vara för högt och att i varje fall ståndskogens värde borde tilläggas köpeskillingen.

Domänstyrelsen, som av domänintendenten under hand inhämtat, att det av uppskattningsmännen satta värdet avsåge lägenheten i dess helhet med undantag av ståndskogen, har på grund därav uppskattat ifrågavarande lägenhets saluvärde till 775 kronor.

Jag biträder uppskattningsmännens förslag med den höjning av saluvädet, som föreslagits av domänstyrelsen, och hemställer alltså, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att lägenheten Stensund må med ovan angivet område från kronoegendomen 1 mantal Vinterhälla nr 1 i Hölö socken av Södermanlands län försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar.

4:o.

[4.]
Räcklunda nr
5 i Öster-
götlands län.

Kronoegendomen 1 mantal Räcklunda nr 5 i Ekebyborna socken av Östergötlands län är utarrenderad till den 14 mars 1921 mot ett årligt arrende av 960 kronor. Egendomen, som är belägen 10 kilometer från Motala och 2 kilometer från Österstads järnvägsstation, innehåller en areal av 66.700 hektar, därav 43.222 hektar tomt och åker, 0.026 hektar äng, 22.281 hektar skogsmark samt 1.171 hektar impediment.

Uppskattningsmännen hava föreslagit, att ett område av egendomen, som å en av extra lantmätaren Johan Grenholm år 1917 upprättad karta betecknats med litt. B och omfattar ägofigurerna nr 24—30 med en areal av 1.657 hektar, därav 0.695 hektar åker, 0.926 hektar skogsmark samt 0.036 hektar impediment samt är obebyggt, måtte försäljas till skomakaren J. A. Kindstrand, vilken förklarar sig vilja förvärva området för utökning av sin intill detsamma gränsande lägenhet Fallet om 0.1734 hektar. Området är beläget å skogsskiftet 3 kilometer från huvudgården. Vid dess försäljning borde fri utfartsväg förbehållas såväl lägenheten över kronoegendomen som ock denna över lägenheten. Området har saluvärderats till 2,120 kronor, därav 1,450 kronor för växande skog.

Länsstyrelsen i länet, överjägmästaren i östra distriktet samt domänstyrelsen hava tillstyrkt berörda förslag.

Aven jag biträder förslaget och hemställer alltså, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att ifrågavarande lägenhet må från kronoegendomen 1 mantal Räcklunda nr 5 i Ekebyborna socken

av Östergötlands län försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar, med förbehåll om rätt till fri utfartsväg såväl för lägenhetens innehavare över stamfastigheten som ock för dennas innehavare över lägenheten samt med hembuds rätt för skomakaren J. A. Kindstrand i Fallet.

5:o.

Kronoegendomarna $\frac{1}{2}$ mantal Bassköp nr 1 i Träne socken av Kristianstads län och $\frac{1}{2}$ mantal Långaröd nr 1 i Djurröds socken av samma län äro för statsverkets räkning utarrenderade till den 14 mars 1920, Bassköp mot ett årligt arrende av 1,050 kronor och Långaröd mot en arrendeavgäld av 900 kronor för år.

[5.]

Bassköp nr 1
och Långaröd
nr 1 i Kris-
tianstads län.

Egendomarna ligga, såsom av en ärendet tillhörande kartcroquis framgår, i närheten av varandra och på ett avstånd av omkring en mil från Ovesholms järnvägsstation å Kristianstad—Eslövs järnväg. Arealen utgör för Bassköp 199.799 hektar, därav 50.333 hektar åker, 31.610 hektar äng, 57.642 hektar odlingsmark, 55.850 hektar avrösningsjord och 4.364 hektar impediment samt för Långaröd 238.955 hektar, därav 49.954 hektar åker, 49.029 hektar äng, 47.698 hektar odlingsmark, 89.023 hektar avrösningsjord och 3.251 hektar impediment.

Under hänvisning till två av t. f. extra lantmätaren Herman Lindahl år 1917 kopierade och kompletterade kartor över kronoegendomarna hava uppskattningsmännen hemställt, att Bassköp måtte styckas i 14 och Långaröd i 10 lotter. Lotterna litt. A å båda hemmanen, vilka lotters areal utgjorde respektive 33.959 och 117.846 hektar eller sammanlagt 151.805 hektar, borde avsättas till kronopark, lotterna litt. B eller huvudgårdarna borde hembjudas egendomarnas nuvarande arrendatorer, respektive Nils Nilsson och Nils Persson, till inlösen mot åsatta saluvärden och övriga lotter, vilka samtliga vore bebyggda med respektive innehavare tillhöriga hus, borde upplåtas till dem enligt kungörelsen den 17 oktober 1913 angående grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från vissa kronoegendomar. Såsom skäl för egendomarnas styckning och försäljning har av uppskattningsmännen framhållits, att egendomarna synnerligen väl lämpade sig för uppdelning till egna hem samt att byggnaderna å huvudgårdarna vore gamla och otidsenliga samt delvis måste ombyggas. Såsom särskilt skäl för hembud åt arrendatorerna av ägilotterna litt. B hava uppskattningsmännen framhållit, att nämnda arrendatorer brukat egendomarna i respektive 30 och 17 år

och att de genom egendomarnas försäljning skulle gå miste om optionsrätt.

Länsstyrelsen i Kristianstads län och överjägmästaren i södra distriktet hava instämt i uppskattningsmännens förslag.

Ehuru det syntts domänstyrelsen tivelaktigt, huruvida ej ur ekonomisk synpunkt det skulle vara fördelaktigast, att lotten litt. A av Bassköp försåldes gemensamt med litt. B. av samma hemman, har styrelsen ej velat motsätta sig uppskattningsmännens förslag härutinnan, enär en försäljning av båda lotterna som en fastighet sannolikt skulle leda därhän, att egendomens arrendator ginge miste om den rätt till inlösen, uppskattningsmännen velat tillförsäkra honom. Vad saluvärdena anginge hade de värden uppskattningsmännen åsatt inägojorden i allmänhet förefallit domänstyrelsen väl låga, men styrelsen har likväl ej ansett sig böra föreslå någon förhöjning av dem. Beträffande skogsvärdena har domänstyrelsen däremot ansett, att värdena borde höjas i enlighet med av överjägmästaren i sådant avseende framställt förslag. Med iakttagande härav har domänstyrelsen föreslagit till försäljning följande ägolotter med nedan nämnda arealer och saluvärden:

Litt.	Areal hektar	Saluvärde kronor	Därav för växande skog	Litt.	Areal hektar	Saluvärde kronor	Därav för växande skog
Av Bassköp:				Av Långaröd:			
B.....	40.889	21,200.—	9,000	B.....	26.896	16,310.—	3,700
C.....	9.750	1,792.—	410	C.....	8.922	2,010.—	280
D.....	9.517	1,330.—	50	D.....	17.027	3,200.—	530
E.....	11.597	1,560.—	—	E.....	7.685	922.—	50
F.....	14.550	2,110.—	70	F.....	10.568	2,360.—	670
G.....	9.045	1,040.—	—	G.....	16.041	4,150.—	1,600
H.....	16.191	1,972.50	10	H.....	7.815	1,366.—	80
I.....	13.458	1,493.—	10	I.....	12.206	2,027.—	80
K.....	7.921	950.—	40	K.....	11.745	1,869.—	30
L.....	10.399	1,669.—	310				
M.....	8.960	1,460.—	230				
N.....	5.560	1,310.—	450				
O.....	4.578	647.—	50				

Därjämte borde vissa områden till vägar avsättas såsom gemensamma undantag.

Värdet av åkerjorden har i allmänhet upptagits till 200 à 300 kronor för hektar. För vissa mindre arealer har ett pris av 400 kronor tillämpats. Byggnaderna hava värderats särskilt.

Beträffande frågan om disposition av lotterna litt. A av ifrågasvarande egendomar torde jag framdeles få underställa densamma Eders Kungl. Maj:ts prövning. I övrigt biträder jag uppskattningsmännens förslag på sätt detsamma blivit av domänstyrelsen förordad och hemställer, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

*Departements-
chefen.*

att, sedan kronoegendomarna $\frac{1}{2}$ mantal Bassköp nr 1 i Träne socken av Kristianstads län och $\frac{1}{2}$ mantal Långaröd nr 1 i Djurröds socken av samma län blivit genom ägostyckning delade, Bassköp i 14 och Långaröd i 10 lotter i huvudsaklig överensstämmelse med vad uppskattningsmännen föreslagit, ägolorterna litt. B, C, D, E, F, G, H, I, K, L, M, N och O av Bassköp samt ägolorterna B, C, D, E, F, G, H, I och K av Långaröd må försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar, med rätt för arrendatorn av Bassköp Nils Nilsson att erhålla hembud å lotten Bassköp litt. B och för arrendatorn av Långaröd Nils Persson att erhålla hembud å lotten Långaröd litt. B.

6:o.

Kronoegendomen $\frac{9}{16}$ mantal Bjuv nr 8 i Bjuvs socken av Malmöhus län är utarrenderad till den 14 mars 1921 mot ett årligt arrende av 2,000 kronor.

[6.]

*Bjuv nr 8 i
Malmöhus län.*

Genom brev den 9 november 1917 har arrendatorn av egendomen från och med den 29 januari 1917 tillerkänts avdrag å arrendet med 5 procent ränta å 18,803 kronor 40 öre, till vilket belopp ett område av egendomen, som anvisats för gruvdriftens behov inom Bjuvs stenkolsgruvefält, värderats.

Egendomen, som är belägen 18 kilometer från Hälsingborg och 1 kilometer från Bjuvs järnvägsstation, har en areal av 45.710 hektar, därav 4.036 hektar tomt och trädgård, 39.601 hektar åker, 0.165 hektar äng och 1.908 hektar impediment. Av egendomens å en av distriktslantmätaren Ludvig Engzell år 1917 kopierad och kompletterad karta upptagna

mark är det med ägofiguren nr 46 betecknade området taget i anspråk av Hälsingborg—Hässleholms järnvägsaktiebolag och den med ägofiguren nr 24 betecknade skoltomten upplåten till Bjuvs församling, varjämte den med ägofigurerna nr 5, 6 och 7 betecknade marken upplåtits till Höganäs—Billesholms aktiebolag. De med ägofigurerna nr 47 och 48 betecknade områdena utgöras av en Bjuvs by tillhörig, numera utgrävd grustäkt med utfartsväg.

Uppskattningsmännen hava föreslagit, att följande lägenheter måtte från egendomen avsöndras och försäljas till deras nuvarande innehavare, vilka äga de därå uppförda husen.

Lägenhetens innehavare	Ägofigurer å kartan	Areal i hektar	Saluvärde i kronor
Tegelbruksarbetaren Nils Hansson	10	0.181	3,620
Maskinisten Hans Nilsson	25	0.071	1,420
Bruksarbetaren Anders Nilsson	26	0.080	1,400
Bruksarbetaren Isidorus Boman	27	0.109	1,750
Handlanden K. A. Thulin	32	0.615	13,837.50
Arbetaren Aug. Johansson	34	0.053	795
Jordbruksarbetaren Anders Persson	35	0.025	375
Jordbruksarbetaren Per Jönsson	36	0.053	795
Sadelmakaren Karl Kronkvist	37	0.073	1,095
Gruvarbetaren Nils Nilsson	38	0.065	975

Med undantag för handlanden Thulins lägenhet äro samtliga lägenheter enligt uppskattningsmännens mening att anse såsom egentliga arbetarlägenheter. De flesta boningshus vore visserligen inredda till flera lägenheter och somliga bildade trånga små hyreskaserner, men detta vore beroende på vanliga ortsförhållanden vid gruvsamhällen, där arbetarbefolkningen ofta växlade, varför den verkligt bofasta befolkningen inrättat sina hus för uthyrning i största utsträckning.

De å lägenheterna uppförda byggnader ägas av lägenheternas innehavare. Egentlige innehavaren av den med ägofiguren nr 25 betecknade lägenheten är änkefru Petronella Jönssons stärbhus, men lägenheten bebos för närvarande av en av sönerna, förenämnde maskinisten Hans Nilsson. Övriga stärbhusdelägare äro bosatta i Amerika. Uppskattningsmännen hava därför föreslagit, att bemålde Nilsson, som under många år bebott lägenheten, måtte erhålla hembud å densamma, först sedan han företett intyg, att han fått övertaga övriga stärbhusdelägares

andelar i byggnaderna å lägenheten. Enligt ett senare till Kungl. Maj:t ingivet köpebrev har Nilsson av övriga stärbhusdelägare inköpt ifrågasvarande byggnader.

Samhällets utveckling syntes uppskattningsmännen ej påkalla vidare försäljning, enär annan jord för ändamålet funnes tillgänglig och byggnadsbehovet för närvarande ej syntes vara stort.

Länsstyrelsen i länet, som icke haft något att erinra mot uppskattningsmännens förslag, har hemställt, att förberörda tio lägenheter måtte avsöndras från egendomen och upplåtas i enlighet med de för egnehemsupplåtelser gällande grunder.

För egen del har domänstyrelsen biträtt det uppgjorda förslaget. Mot de föreslagna saluvärdena har styrelsen icke haft annat att erinra, än att värdet å Thulins lägenhet syntes styrelsen lämpligen böra upptagas till i jämnt tal 13,840 kronor.

Jag anser mig kunna biträda domänstyrelsens förslag och hemställer alltså, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förenämnda tio lägenheter må var för sig med ovan angivet område från kronoegendomen $\frac{9}{16}$ mantal Bjuv nr 8 i Bjuvs socken av Malmöhus län försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnehems-lägenheter från kronoegendomar.

7:o.

Den 12 mars 1918 har Kungl. Maj:t förordnat, att den med länsmanstjänsten i Onsjö härads norra distrikt av Malmöhus län såsom boställe förenade kronoegendomen $\frac{1}{2}$ mantal Sonnarp nr 10 i Asks socken skulle från och med den 14 i sagda månad indragas till statsverket.

Egendomen, som består av två skiften, hemskiftet och fäladsskiftet, har på domänstyrelsens föranstaltande utarrenderats för tiden till den 14 mars 1919, hemskiftet mot 830 kronor och fäladsskiftet mot 200 kronor, varjämte domänstyrelsen gått i författning om egendomens skötsel och vård under ytterligare ett år till den 14 mars 1920.

Egendomen är belägen respektive 7 och 11 kilometer från Röst-ånga och Kågeröds järnvägsstationer samt har en sammanlagd areal av 56.378 hektar. Av denna areal belöper på hemskiftet 34.731 hektar samt på fäladsskiftet 21.647 hektar, därav 0.159 hektar tomt och trädgård, 5.439 hektar åker, 14.598 hektar odlingsmark och 1.451 hektar

[7.]

*Sonnarp nr
10 i Malmö-
hus län.*

impediment. Dessutom finnas inom området för fäladsskiftet fyra torvmosseskiften, samfällda för Sonnarps och Vindfälle byar, ävensom ett torvmosseskifte, tillhörigt hemmanet Sonnarps nr 11.

Någon framställning om förvärv av område å egendomen till eget hem hade ej gjorts; ej heller hava uppskattningsmännen ansett sig böra förorda någon styckning av egendomen i mindre lotter.

Arrendatorerna av egendomens skiften hava båda, för den händelse de därvid kunde erhålla hembuds rätt var och en å sitt arrenderade område, vid förrättningen anhållit att få inköpa samma områden, varemot de i annat fall förklarar sig önska fortfarande arrendera områdena.

Uppskattningsmännen hava föreslagit, att fäladsskiftet, som vore bebyggt med nuvarande innehavaren tillhöriga byggnader och bildade ett självständigt mindre jordbruk, måtte försäljas och hembjudas innehavaren, men att egendomen i övrigt måtte för kronans räkning ånyo utarrenderas. Beträffande fäladsskiftet hava uppskattningsmännen vidare upplyst, att skiftet hittills legat illa till på grund av lång och besvärlig utfartsväg, men att genom iståndsättande av en väg över skiftet direkt fram till Asks kyrkoby, som nu vore å bane, jorden komme att vinna avsevärt i brukningsvärde. Fäladsskiftet har saluvärderats till 7,008 kronor 30 öre. Åkern består av tunn klapperstensmylla på stenbunden grusbotten.

Länsstyrelsen i länet och överjägmästaren i södra distriktet hava biträtt förslaget.

Domänstyrelsen har jämväl förordat den föreslagna försäljningen av egendomens fäladsskifte. Mot den gjorda värderingen av skiftet har domänstyrelsen icke haft annat att erinra, än att saluvärdet syntes styrelsen lämpligen böra jämnas till i runt tal 7,010 kronor.

Även jag biträder uppskattningsmännens förslag med den av domänstyrelsen vidtagna jämkning i fråga om saluvärdet och hemställer alltså, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att det till kronoegendomen $\frac{1}{2}$ mantal Sonnarps nr 10 i Asks socken av Malmöhus län hörande fäladsskifte må försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar.

8:o.

[8.] Kronoegendomen $\frac{5}{6}$ mantal Norra Möinge nr 13 och 15 i Asmund torps socken av Malmöhus län är utarrenderad till den 14 mars 1921 mot ett årligt arrende av 2,770 kronor.

Norra Möinge
nr 13 och 15 i
Malmöhuslän.

Egendomen, som är belägen 10 kilometer från Landskrona stad samt 2.5 kilometer från Asmundtorps och Billeberga järnvägsstationer, innehåller enligt uppskattningsmännen en areal av 81.859 hektar, därav 3.089 hektar tomt och trädgård, 72.849 hektar åker, 2.499 hektar äng och 3.422 hektar impediment. Över egendomen har år 1917 karta upprättats av distriktslantmätaren Ludvig Engzell.

Till Asmundtorps kommun har enligt Kungl. Maj:ts brev den 14 maj 1868 upplåtits ett jordområde om 2.8 kvadratrev till plats för skolhus mot årlig avgäld av 15 kubikfot spannmål, $\frac{1}{3}$ råg, $\frac{1}{3}$ korn och $\frac{1}{3}$ havre, vilken jord motsvarar den å kartan med nr 6 betecknade ägofiguren om 0.258 hektar.

Uppskattningsmännen hava i anledning av gjorda framställningar föreslagit, att Asmundtorps kommun måtte få inlösa med äganderätt det såsom skoltomt nu använda området efter 75 öre per kvadratmeter med 1,935 kronor samt att såsom egnahemslägenheter måtte upplåtas dels den med nr 2 å förutnämnda karta betecknade ägofiguren om 0.086 hektar, värderad till 645 kronor, dels ock en av de med nr 26 och 27 betecknade ägofiguerna om tillhoppa 0.318 hektar bestående lägenhet, värderad till 2,000 kronor. Husen å dessa bägge lägenheter tillhöra respektive innehavare. Vid försäljningen av sistnämnda lägenhet borde göras det förbehåll, att änkan Kersti Andersson finge under sin livstid för en avgift av 3 kronor årligen bruka och bebo den del av ägofiguren nr 26, som hon för närvarande innehade. Kersti Andersson hade visserligen gjort framställning att få förvärva denna del, men då hon ej förmådde själv köpa densamma, vilket framginge bland annat därav, att kommunen måst bekosta tak å hennes stuga, hade uppskattningsmännen ansett sig ej kunna i annan mån tillgodose hennes ansökning än genom det framställda förslaget om förbehåll av tryggad besittningsrätt.

Länsstyrelsen i länet och domänstyrelsen hava icke haft något att erinra emot de av uppskattningsmännen ifrågasatta försäljningarna.

Även jag biträder detta förslag och hemställer alltså, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

dels att förenämnda till Asmundtorps kommun upplåtna område av kronoegendomen $\frac{5}{6}$ mantal Norra Möinge nr 13 och 15 i Asmundtorps socken av Malmöhus län må till kommunen försäljas mot en köpeskillning av 1,935 kronor och på villkor i övrigt, att området får tillträdas vid köpeskillningens erläggande, att den-

samma skall inbetalas till länsstyrelsen i Malmöhus län, att kommunen ensam skall vidkännas de med områdets avskiljande och lagfart å fånget förenade kostnader samt att kommunen i gränsen mellan området, å ena, och egendomens övriga mark, å andra sidan, uppsätter, där så icke redan skett, och för framtiden underhåller lämpligt stängsel;

dels ock att ovanberörda två lägenheter må var för sig med ovan angivet område från ifrågavarande egendom försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar med förbehåll beträffande den av ägofigurerna nr 26 och 27 bestående lägenheten om rätt för änkan Kersti Andersson att under sin återstående livstid mot en årlig avgäld av 3 kronor kvarbo å den del av ägofiguren nr 26, som hon för närvarande innehar.

9:o.

[9.]
*Labol nr 1 i
 Göteborgs och
 Bohus län.*

Genom brev den 17 november 1914 förordnade Kungl. Maj:t att, sedan kronoegendomen $\frac{1}{2}$ mantal Labol nr 1 i Spekeröds socken av Göteborgs och Bohus län blivit genom ägostyckning delad i fem lotter, den av egendomens skogsmark bestående lotten skulle bibehållas i kronans ägo och införlivas med kronoparken Svartedalen, en lott, omfattande huvudgården, försäljas å offentlig auktion till den högstbjudande samt övriga lotter, eller lägenheterna Maderna, Änghagen och Madgårdet, var för sig upplåtas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar. På grund härav hava de fyra sistnämnda lotterna förvärvats, huvudgården av J. E. Nyström, lägenheten Maderna av Helena Eliasdotter, lägenheten Änghagen av Carl Bergman och lägenheten Madgårdet av Karl Olsson.

Med bifall till Kungl. Maj:ts proposition nr 376 har 1918 års lagtima riksdag medgivit, att ett område om 20.235 hektar av egendomens till kronoparken Svartedalen avsatta utmark finge mot en köpeskilling av 3,050 kronor och vissa villkor i övrigt försäljas till ovannämnde Nyström.

Sistnämnda område är å ett utdrag av en år 1915 av lantmäteriauscultanten Hjalmar Frode upprättad karta över egendomen betecknat med siffran 1 i grön färg. Å samma karta är den av Nyström förvärvade huvudgården betecknad med litt. A, Helena Eliasdotters lägen-

het Maderna med litt. C, Carl Bergmans lägenhet Änghagen med litt. D och Karl Olssons lägenhet Madgärdet med litt. E.

I till Kungl. Maj:t ställda, av länsstyrelsen i länet jämte yttranden av domänintendenten i länet och vederbörande jägmästare till domänstyrelsen överlämnade ansökningar hava Helena Eliasdotter, Bergman, Olsson och Nyström anhållit att få förvärva var sitt område av den i kronans ägo bibehållna delen av ifrågavarande egendom.

Helena Eliasdotter önskar köpa den del av utmarken, som är belägen närmast intill och nordost om hennes fastighet. Carl Bergmans ansökning synes avse såväl det område, Eliasdotter önskar köpa, som ock den intill och nordost om hans fastighet belägna utmarksdelen. Karl Olsson önskar förvärva den del av utmarken, som angränsar hans fastighet Madgärdet och som sträcker sig ända till utmarksområdets smalaste del mellan ägor till Berg nr 1 och Ålkistebacken nr 1, under det att J. E. Nyström önskar köpa återstoden av utmarksområdet jämte, på anförda skäl, en del av den mark, av vilken Karl Olsson vill komma i besittning.

Jägmästaren har tillstyrkt bifall till ansökningarna, dock med vissa gränsregleringar.

Jämväl domänintendenten och länsstyrelsen hava förordat bifall till ansökningarna.

Sedan på föranstaltande av domänstyrelsen jägmästaren upprättat förslag till försäljningsområden samt verkställt värdering av dessa, har domänstyrelsen med skrivelse till Kungl. Maj:t den 17 februari 1919 överlämnat samtliga ärendet tillhörande handlingar. Av värderingsinstrumentet framgår i huvudsak följande.

Huvudparten av det i kronans ägo kvarvarande området av egendomen Labol utgöres av berg och mer eller mindre starkt bergbunden skogsmark. Mindre områden utgöras av odlingsmark och betesslätter, varjämte å området finnes 1.97 hektar åkerjord. Sammanlagda ytvidden uppgår till 37.32 hektar, varav 1.97 hektar åker, 0.80 hektar odlingsmark och betesslätter samt 34.55 hektar delvis impedimentartad skogsmark. Virkesmassan därå har uppskattats till 1,869.53 kubikmeter. Till följd av egendomens avlägsenhet från kommunikationsled och avsättningsort samt dit ledande vägs mindre goda beskaffenhet är skogens rotnettovärde lågt.

Då, såsom ovanberörts, ett mindre område av utmarken åstundas av såväl Karl Olsson som J. E. Nyström, har jägmästaren härvidlag upprättat alternativa värderingsförslag. Alternativ 1 innebär i huvudsak bifall till Olssons begäran, men har ansetts böra även tillgodose Ny-

ströms önskingar, under det alternativ 2 helt överensstämmer med Nyströms framställning.

De ifrågasatta salulotterna enligt alternativ 1 hava åsatts följande saluvärden:

K ö p a r e	Num- mer å kartan	Beteckning å kartan	Areal hektar	Saluvärde	
				summa kr.	därav för växande skog kr.
Helena Eliasdotter	2	a-b-c-d-e-f-g-h-a	3.75	325	61.88
Carl Bergman	3	h-g-i-k-l-m-n-h	4.82	245	53.80
Karl Olsson	4	m-n-o-p-r-s-t-u-m	10.60	7,175	5,825.80
J. E. Nyström	5	p-x-y-z-å-ä-ö-r-p	18.15	7,075	5,798.92

Enligt alternativ 2 minskas försäljningsområdet 4 med 0.40 hektar betesmark och 0.46 hektar skogsmark och dess värde med 500 kronor, under det att försäljningsområdet 5 och dess värde i motsvarande grad ökas.

Vederbörande överjägmästare har ej haft något att erinra mot värderingen samt har tillstyrkt försäljning enligt de av jägmästaren föreslagna gränserna, beträffande lotterna 4 och 5 enligt alternativ 1.

Domänstyrelsen har meddelat, att det i lotten nr 4 ingående åkerstycket för ett år i sänder upplåtits till ägaren av Madgårdet, Karl Olsson, som nu önskade köpa samma åkerstycke med omgivande skogsmark, samt har vidare anfört, att den i kronans ägo kvarvarande delen av egendomen ej sammanhängde med kronoparken Svartedalen utan vore belägen på cirka 1 kilometers (närmaste) avstånd därifrån i nordvästlig riktning, att någon väg mellan Labol och kronoparken i övrigt ej finnes samt att med hänsyn härtill ävensom områdets beskaffenhet och de ogynnsamma avsättningsförhållandena för skogsprodukter styrelsen ansåge, att området utan någon som helst olägenhet kunde fränhändas kronan.

Departements-
chefen.

På grund av vad som anförts beträffande beskaffenheten och belägenheten av den i kronans ägo kvarvarande delen av ifrågavarande egendom synes något skäl att behålla densamma i kronans ägo icke förefinnas. Jag anser mig därför kunna biträda försäljningsförslaget, varvid gränsen mellan lotterna 4 och 5 bör dragas enligt alternativ 1.

Jag hemställer alltså, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att av kronoegendomen $\frac{1}{2}$ mantal Labol nr 1 i Spekeröds socken av Göteborgs och Bohus län må försäljas till Helena Eliasdatter lotten nr 2 mot en köpeskilling av 325 kronor, till Carl Bergman lotten nr 3 för en köpeskilling av 245 kronor, till Karl Olsson lotten nr 4 för en köpeskilling av 7,175 kronor och till J. E. Nyström lotten nr 5 för en köpeskilling av 7,075 kronor, allt under förutsättning att avtal i enlighet härmed kan träffas med samtliga köpare och under villkor i övrigt, att köpeskillingarna vid tillträdet kontant inbetalas till länsstyrelsen i länet samt att köparna tillförbindas att själva ombesörja och bekosta den lantmäteriförrättning, som erfordras för salulotternas frånskiljande från varandra, ävensom bestrida övriga kostnader för köpen och lagfart å desamma.

10:o.

Kronoegendomen 1 mantal Dyrtorp nr 1 i Spekeröds socken av Göteborgs och Bohus län är utarrenderad till den 14 mars 1921 mot ett årligt arrende av 753 kronor. Egendomen, som är belägen 0.4 kilometer från Vallens hållplats å Bohusbanan och 0.6 kilometer från Stenungsunds järnvägs- och ångbåtsstation, innehåller en sammanlagd areal av 45.450 hektar, därav 21.960 hektar tomt, trädgård och åker, 2.840 hektar äng, 19.165 hektar betes- och skogsmark samt 1.485 hektar impediment.

[10.]
Dyrtorp nr 1
i Göteborgs
och Bohus
län.

Uppskattningsmännen hava hemställt, att obebyggda lägenheten Skolbräcka, belägen sydost om allmänna landsvägen Spekeröd—Ucklum och av nämnda väg skild från egendomen i övrigt, måtte avskäras från egendomen såsom egnahemslägenhet.

Lägenheten, som omfattar det å en av distriktslantmätaren Karl Rydén år 1917 upprättad karta över egendomen med ägofigurerna nr 78—84 betecknade området, innehåller en areal av 2.119 hektar, därav 0.791 hektar åker, 0.244 hektar äng och 1.084 hektar avrösningsjord. Det av uppskattningsmännen å lägenheten satta saluvärdet utgör 920 kronor.

Länsstyrelsen i länet och domänstyrelsen hava tillstyrkt uppskattningsmännens förslag.

Jag hemställer, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att lägenheten Skolbräcka må med ovan angivet område från kronoegendomen 1 mantal Dyrtorp nr 1 i Spekeröds socken av Göteborgs och Bohus län försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar.

11:o.

[11.]
Hunnebo nr 1
i Göteborgs
och Bohus län.

I en den 10 april 1917 till riksdagen avlåten proposition nr 187 föreslog Kungl. Maj:t riksdagen medgiva bland annat, att ett område om 29.295 hektar av kronoegendomen 1 mantal Hunnebo nr 1 i Tossene socken av Göteborgs och Bohus län finge under vissa villkor försäljas till Hunnebostrands egnahemsförening u. p. a.

I skrivelse den 12 juni 1917, nr 330, anmälde riksdagen, att riksdagen bifallit nämnda proposition.

Genom brev den 3 juli 1918 förordnade Kungl. Maj:t, att i kronans ägo kvarvarande delar av ifrågavarande egendom skulle ställas under skogsstatens vård och förvaltning såsom kronopark.

I en till Kungl. Maj:t ställd, av domänstyrelsen med skrivelse den 31 januari 1919 jämte yttranden av länsstyrelsen och domänintendenten i länet samt vederbörande jägmästare överlämnad ansökning har nu förenämnda egnahemsförening anhållit att av de i kronans ägo kvarvarande delarna av ifrågavarande egendom få inköpa två mindre områden om tillsammans 35 ar 70 kvadratmeter, närmare angivna å en ansökningen bifogad, av distriktslantmätaren B. H. Lundholm år 1918 upprättad karta. Dessa områden utgöras av åkerjord och ingå i kronoparken samt äro belägna nedom den naturliga gräns, som det skogklädda berget å kronoparken utgör. De gränsa intill det av föreningen förut från nämnda egendom förvärvade jordområdet.

Områdena hava av domänintendenten efter ett pris av 30 öre kvadratmetern åsatts ett saluvärde av 1,071 kronor.

Samtliga myndigheter hava tillstyrkt ansökningen.

Köpeskillingen har av domänstyrelsen föreslagits avrundad till 1,100 kronor.

Jag hemställer med anledning härav, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att ifrågavarande två områden av kronoegendomen Hunnebo nr 1 i Tossene socken av Göteborgs och Bohus län må till Hunnebostrands egnahemsförening

u. p. a. försäljas mot en köpeskilling av 1,100 kronor att till länsstyrelsen i länet kontant inbetalas vid köpets avslutande samt med skyldighet för föreningen att ensam ansvara för alla med nämnda områdets avskiljande och lagfart å desamma förenade kostnader.

12:o.

Sedan den för tjugo år från den 14 mars 1902 mot ett årligt arrende av 3,970 kronor upplåtna arrenderätten till kronoegendomen Höjentorps kungsgård nr 1—7, 7 mantal, jämte Höjentorp nr 8, träd- och humlegård, i Eggby, Lundby, Skarke och Öglunda socknar av Skaraborgs län genom vederbörande häradsrätts av Kungl. Maj:ts fastställda dom förklarats förverkad och arrendatorn förpliktats avträda egendomen den 14 mars 1917, blev egendomen, å vilken vid en någon tid därförut timad eldsvåda en del för dess skötsel nödiga byggnader nedbrunnit, som ännu ej kunnat ersättas, utarrenderad för en tid av två år till den 14 mars 1919, varvid betingats ett årligt arrende av 5,500 kronor. Domänstyrelsen har föranstaltat om egendomens skötsel och vård under ytterligare ett år från den 14 mars 1919.

[12.]
Höjentorp nr
1—7 jämte
Höjentorp
nr 8 i Skara-
borgs län.

Ifrågavarande egendom är belägen 16 kilometer från staden Skara och 4 kilometer från Varnhems station samt omfattar en areal av 578.736 hektar, därav 167.815 hektar tomt och åker, 12.946 hektar äng, 377.289 hektar avrösningsjord och 20.686 hektar impediment.

Å egendomen finnes ett flertal torp och lägenheter.

Uppskattningsmännen hava anfört, att ehuru det i allmänhet icke kunde anses lämpligt att främtaga de stora egendomarna dithörande torp, varigenom de förra ginge miste om välbehövlig arbetskraft, det likväl syntes lämpligt att vissa här nedan nämnda torp och lägenheter avsondrades till följd av deras avlägsenhet från huvudgården och byggnadernas dåliga beskaffenhet. Under hänvisning till en av distriktslantmätaren Tor Hjertqvist år 1917 upprättad karta hava uppskattningsmännen sålunda föreslagit till försäljning följande å kartan med röda bokstäver betecknade lägenheter:

Benämning	Areal i hektar	Saluvärde	
			därav för skog
A. Eggbyäng	8.1050	9,050	40
B. Paris	7.4070	7,200	56
C. Gatan	5.4600	5,250	32
D. Ranken	5.4070	5,500	160
E. Lilläng	7.4350	7,750	168
F. Pickabacken	2.1090	2,100	25
G. Herrängen	21.0520	3,375	1,656

Av dessa lägenheter är endast den sistnämnda obebyggd.

Jägmästaren har hemställt, att då egendomens utmark vore av jämförelsevis betydlig storlek, större delen av densamma måtte förvaltas såsom kronopark, dock med undantag av Herrängen, som till följd av sin obetydliga areal och sitt avlägsna läge, cirka 6 kilometer från huvudgården, borde försäljas. Uppskattningsmännen hava framhållit att Herrängen vore i saknad av ordentlig väg.

Länsstyrelsen i länet har tillstyrkt uppskattningsmännens förslag. Vederbörande överjägmästare har ansett att köpeskillingen för Herrängen borde med hänsyn till skogsmarkens beskaffenhet och värdet av vedvirket höjas till 3,810 kronor.

Domänstyrelsen har jämväl tillstyrkt uppskattningsmännens förslag med den ändring allenast att styrelsen ansett att saluvärdet för Herrängen bör bestämmas till det av överjägmästaren föreslagna belopp.

Jag anser mig ock kunna biträda uppskattningsmännens förslag med den av domänstyrelsen tillstyrkta ändring med avseende å saluvärdet å Herrängen. Jag hemställer alltså, att Eders Kungl. Maj:ts måtte föreslå riksdagen medgiva,

att härovan upptagna sju lägenheter må var för sig med ovan angivet område från kronoegendomen Höjentorps kungsgård nr 1—7, 7 mantal, jämte Höjentorp nr 8, träd- och humlegård i Eggby, Lundby, Skarke och Öglunda socknar av Skaraborgs län försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egna hemslägenheter från kronoegendomar.

13:o.

Kronoegendomen 1 mantal Kumla nr 2 i St. Ilians socken av Västmanlands län är utarrenderad till den 14 mars 1921 mot ett årligt arrende av 650 kronor. Egendomen, som är belägen 6 kilometer från Västerås, har en areal av 54.734 hektar, därav 32.238 hektar tomt och åker, 0.292 hektar ängsmark, 22.042 hektar backar och skogsmark samt 0.162 hektar impediment.

[13.]
Kumla nr 2
Västmanlands
län.

Uppskattningsmännen hava föreslagit, att följande två, inom streckade linjer å en av t. f. distriktslantmätaren Axel Hansson år 1917 kopierad och kompletterad karta över egendomen upptagna lägenheter måtte upplåtas såsom egna hem, nämligen lägenheten Johannesberg, bebyggd med nuvarande innehavaren förre kronoarrendatorn J. A. Johansson tillhöriga hus och å kartan betecknad med ägofigurerna nr 32—36 med en areal av 1.670 hektar, samt lägenheten Lövsstugan, bebyggd med nuvarande innehavaren Petter Eriksson tillhöriga hus och omfattande de med ägofigurerna nr 37—38, 39 a och 39 b å kartan betecknade områden med en areal av 0.446 hektar ävensom den med ägofiguren nr 17 betecknade väg om 0.640 hektar.

Lägenheten Johannesberg har saluvärderats till 1,945 kronor, därav 384 kronor för växande skog, och lägenheten Lövsstugan till 340 kronor, därav 22 kronor 50 öre för växande skog.

För övrigt har framställning om förvärv av eget hem å egendomen ej gjorts; ej heller hava uppskattningsmännen ansett någon ytterligare del av egendomen därtill lämplig, särskilt med hänsyn därtill att mellan egendomen och Västerås stad funnes för ändamålet mera lämpade områden.

Länsstyrelsen och överjägmästaren i Bergslagsdistriktet hava icke haft något att erinra i anledning av förslaget.

Domänstyrelsen har jämväl biträtt förslaget om ifrågavarande två lägenheters försäljning; dock har det syntts styrelsen mindre lämpligt att till lägenheten Lövsstugan på sätt föreslagits jämväl upplåta det med ägofiguren nr 17 betecknade vägområdet, vilket borde bibehållas i kronans ägo och lägenheten i stället tillförsäkras rätt till fri utfart över samma område. Den minskning i lägenhetens areal, som därigenom uppkomme, borde ej inverka på det för lägenheten föreslagna saluvärdet.

Jag biträder uppskattningsmännens förslag med den av domänstyrelsen föreslagna jämkning och hemställer alltså, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

Kungl. Maj:ts proposition Nr 179.

att lägenheterna Johannesberg och Lövestugan må var för sig med av domänstyrelsen tillstyrkt område från kronoegendomen 1 mantal Kumla nr 2 i St. Ilians socken av Västmanlands län försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar, med rätt för innehavaren av lägenheten Lövestugan att såsom väg fritt begagna förenämnda å kartan med ägofiguren nr 17 betecknade område.

Statsrådets övriga ledamöter instämde i vad departementschefen hemställt uti de under 1:o—13:o här ovan antecknade ärenden.

Hans Maj:t Konungen behagade härtill lämna bifall samt förordnade, att proposition i dessa ämnen skulle med den lydelse, bil. . . . till detta protokoll utvisar, avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

H. Mellström.
